

ПЕВАЊЕ ПЕТО Круг други: Развратници

На улазу у други круг пакла стоји судија Минос⁶² који свакој души одређује место мучења уврћући реп онолико пута колико жели да несрећник сиђе. Минос жели да спречи Дантеа да уђе, али га Вергилије одвраћа од тога. Песници улазе у други круг пакла где се налазе развратници у вечној олуји. Дантеу је омогућено да разговара са двоје славних љубавника античког доба – Паолом и Франческом. Паоло плаче док Франческа говори о њиховој трагичној љубави. Данте је потресен и онесвешћује се.

Тако сићох из првог круга несреће
у други мање простран где туга
болнија је, па јауке изазива веће. 3
Ту страшни Минос режи као куга:
на улазу грехе одмерава;
суди и вртећи репом казује број круга. 6
Када душа у којој несрећа рођења спава
пред њега дође, па се исповеди,
тај зналац грехова означава 9
које место у паклу јој следи;
увије реп толико пута
колико кругова ниже њен грех завреди. 12
Пред њега безброј душа залута
и редом долази да чује пресуду;
исповеди се, казну чује, па доле одлута. 15
„Ох ти што се нађе на овом страшном спруду,“

---

62 Минос је легендарни краљ Крита, син Европе и Зевса, Пасифајин супруг, мудар законодавац. Са Еаком и Радамантом судија у подземном свету. Вергилије га је у Енеиди сместио у подземље као једног од тројице судија, док га је Данте представио као демона који суди на улазу у прави пакао.

рече Минос када виде мене тада прекидајући посао на своме суду,	18
„пази како улазиш и коме верујеш пун јада: нека те не заварава ширина капије!...“	
А мој ће му вођа: „Што вичеш сада?	21
Да му запречиш суђени пут добро није: тако жели онај што када жели	
може што хоће, не питај више, боље ти је.	24
У тај трен почех звук невесели да разбирам и нађох се на оној страни	
где ме потресе плач васцели.	27
СТИГОХ на место где не светле дани што риче као море у олуји,	
када га туку ветрови разнострани.	30
Паклена олуја ту вечно бруји, носи душе у своме вртлогу,	
бије их и врти у својој струји.	33
Када на урвине ставе ногу, чују се крици, плач и стењање,	
клетве свакојаке упућују богу.	36
Разумех да су на такво стање осуђени они што им је било	
од разума јаче телесно уживање.	39
Као што чворак шири своје крило зими у јату широком и густом,	
тако те зле духове олујно шило	42
баца тамо амо у вијању пустом; никада им ни зрачак утехе не сине	
да се надају одмору, а некмоли опроштају ком.	45
Па као што ждралови певају жалосно кроз висине летећи у дугоме низу дуж неба плава,	
тако видех да долазе уз крике њине	48
сени ношене олујом што не јењава, и зато рекох: Учитељу, ко су ове сене	

што их црни дух тако кажњава?	51
„Прва о којој желиш да чујеш од мене“,	
рече ми, „царица се звала	
за многе народе оновремене.	54
Блуду се је до те мере одала	
па је похоту озаконила	
да спере срамоту у коју је пала.	57
Предање каже да је то Семирамида ⁶³ учинила	
која наследи Нина ⁶⁴ коме би жена:	
сада султан влада земљом што је њена била.	60
Друга је она ⁶⁵ што се због љубави уби ојађена	
и не би верна Сихејевом ⁶⁶ пепелу;	
ту је и Клеопатра ⁶⁷ распаљена.	63
Јелену ⁶⁸ види која, с ватром у телу,	
толико зла дозвола, па Ахилова ⁶⁹ тамо је сена	
који се за љубав борио пред смрт невеселу.	66
Види Париса, ⁷⁰ Тристана“; ⁷¹ и тога трена	
више од хиљаду сена ми је показао	
што их од живота растави љубав снена.	69

63 Семирамида је асирска и вавилонска краљица којој легенда приписује оснивање Вавилона и његових viseћих вртова. Причало се да је живела у недопустивој љубави са сином, па је такав однос дозволила законом.

64 Нино, асирски краљ, ожењен Семирамидом.

65 „она“ = Дидона или Елиса, кћи Мута, краља града Тира, и сестра Пигмалиона. Пошто је њеног мужа Сихеја убио Пигмалион, побегла је и отишла да оснује Картагину. Тамо ју је, према Вергилијевој Енеиди, заео тројански избеглица Енеја, а затим је, по наређењу богова, напустио. Очајна, Дидона се попела на ломачу и избола ножем.

66 Сихеј, Дидонин муж.

67 Клеопатра, легендарна египатска краљица, била је Цезареова и Антонијева љубавница. Заробио ју је Октавијан, али је она пустила да је уједе змија отровница да не би морала учествовати у Октавијановом тријумфу.

68 Јелена је спартанска краљица, чувена по лепоти, Ледина кћи, Касторова и Полуксова сестра, једна од јунакиња Илијаде. Била је Менелајева, жена коју је отео Парис, што је изазвало поход на Троју и Тројански рат.

69 Ахил, тројански јунак, заљубио се у Парисову сестру Поликсену, али је био убијен на дан венчања, из заседе.

70 Парис је у грчкој митологији други син Пријама и Хекабе, Енонин муж. Отео је Јелену, Менелајеву жену, јер, када је требало да додели награду најлепшој између богиња Хере, Атене и Афродите, дао је Афродити јабуку са натписом „најлепшој“, пошто му је обећала љубав Јелене из Спарте.

71 Тристан и Изолда, на путу за дворца краља Марка, попили су магични љубавни напиток намењен краљу и његовој будућој жени Изолди и остали везани до смрти упркос свим препрекама на које су наилазили.

Пошто сам мога учитеља саслушао како набраја жене из давнине и витезове, сажалих се тако да замало у несвест нисам пао.	72
Заустих: „Песниче, чуј речи ове, радо бих разговарао са оно двоје што се чини да на ветру лако плове.“	75
А он мени: „Када дођу близу руке твоје, ти их замоли чим буду на твојој страни, у име љубави што их води, и доћи ће обоје.“	78
Чим их ветар ка нама накани, прозборих: „О, душе ожалошћене, дођите да разговарамо, ако то бог не брани.“	81
Као што голубице жудњом привучене уздигнутих крила у гнездо мило би слетеле, долетевши кроз ваздух жељом ношене,	84
тако су из јата, где и Дидона беше, излетеле те душе прилазећи нам кроз ваздух пун море, толико су моје речи љубав плеле.	87
„Ох, блага душо и мили створе што кроз ваздух пун тамнога немира посећујеш нас што свету окрвависмо одоре,	90
да нам је пријатељ краљ свемира, молили бисмо га да те миром обрадује, јер си се сажалио на грехе нашега хира.	93
О ономе што душа вам жели да каже и чује слушаћемо и зборити са вама док ветар, као сада, мирује.	96
Земља где сам рођена и ја сама тамо је где По ка мору пристаје да се смири са својим притокама.	99
Љубав којој се племенито срце брзо предаје обузе њега због лепоте моје, које неста, тако да и сада у мени бол траје.	102
Љубав што никоме ко воли не прашта то је, па и мене таквом снагом заврти	

да, као што видиш, још не напушта срце моје.	105
Љубав нас доведе до смрти: Каина ⁷² чека онога ко нас уби.“	
Тако нам рекоше у тај час шкрти.	108
Пошто сам разумео њихов удес груби, погнух главу и дуго стајох у сени све док песник не рече: „Шта ти би?	111
Када се огласих, рекох: „Јао мени, колико слатких мисли, колико жеље у срцима, наведе њих на тај корак изгубљени!	114
Затим прозборих окренувши се њима овим речима: „Франческа, твоје муке тугу и сажалење буде у мојим грудима.	117
Реци ми: уз уздахе, те слатке звуке, коме си и зашто љубав дала, како су вам се у тајној жељи сплеле руке?“	120
А она ће мени: „Нема већег жала од сећања на доба што срећом зраче у време јада: то твој учитељ зна, вала!	123
Како је почела и расла све јаче љубав наша, ако желиш толико да знаш, испричаћу као биће што збори и плаче.	126
Читали смо једнога дана из доколице баш о Ланселоту ⁷³ како га је љубав мучила: сами смо били, не сумњајући у удес наш.	129
Више пута ватра ока нам се укрстила док смо читали и бледела нам лица тога дана, али само на једноме месту тела су нам попустила.	132
Када прочитасмо да на жељени осмех усана пољубац спусти тај витез заљубљени, овај што ме неће напустити ниједнога дана, на усне ми положи пољубац острашћени.	135

⁷² Каина је први појас деветог круга пакла у коме се налазе издајнице рођака.

⁷³ Ланселот, један од легендарних витезова Округлог стола на двору краља Артура, у чију жену Биневру је био заљубљен.

Као Галеот⁷⁴ писац књиге проводација је био:
тога дана више нисмо читали занесени. 138
Док је један дух то говорио,
други је плакао тако да од јада
к'о да сам умро ја сам се онесвестио
и пао к'о што мртво тело пада. 142

---

⁷⁴ У старом француском витешком роману који су читали Галеот је помагач Ланселотове и Ђиневрине љубави.